

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 229/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., zastúpenej advokátom JUDr. Mgr. Š. B., Ž., vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 13 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 5 Co 47/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2012 doručená sťažnosť spoločnosti H., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 13 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 Co 47/2012. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 31. mája 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 179/2010-159 z 26. októbra 2011 na základe žaloby sťažovateľky ako žalobkyne proti M. I. (ďalej len „žalovaná“) bolo určené, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou pozemkov nachádzajúcich sa v katastrálnom území S., ktoré sú zapísané na liste vlastníctva č. 479. Ide o štyri parcely bližšie identifikované v rozsudku. Zároveň žalovaná bola zaviazaná nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 720,43 € na účet právneho zástupcu sťažovateľky. Prisúdené trovy pozostávali jednak z trov právneho zastúpenia, ako aj zo súdneho poplatku z podania žaloby. Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 47/2012-205 z 27. februára 2012 bol rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania zmenený tak, že sa sťažovateľke právo na náhradu trov konania nepriznáva. Nebola jej priznaná ani náhrada trov odvolacieho konania.

Ešte pred podaním žaloby sťažovateľka rokovala so žalovanou a navrhla jej vyriešiť meritum veci dohodou o vzájomnom urovnaní. Žalovaná s dohodou súhlasila a 22. februára 2010 ju podpísala. Následne sťažovateľka podala návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe uzavretej dohody, avšak žalovaná ešte pred povolením vkladu od dohody o vzájomnom urovnaní odstúpila s tvrdením, že ju údajne uzavrela v tiesni. Vzhľadom na to bolo katastrálne vkladové konanie zastavené.

Sťažovateľka nie je spokojná s rozhodnutím o náhrade trov konania. Krajský súd rozhodol o trovách konania podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, pričom vzal do úvahy dôvody žalovanej a na dôvody sťažovateľky vôbec neprihliadal. Ako dôvody hodné osobitného zreteľa uznal, že žalovaná má 75 rokov, je vdova so starobným dôchodkom 346,10 €, pričom v dôsledku dedičského konania sa dôvodne domnievala, že je vlastníčkou predmetných pozemkov, a preto si neuplatňovala reštitučné nároky. Podľa sťažovateľky celé konanie zavinila žalovaná, ktorá po porade s právnikom odstúpila od dohody o vzájomnom urovnaní a sťažovateľke spôsobila značnú škodu. O oslobodenie od súdnych poplatkov nepožiadala i napriek tomu, že podala vzájomnú žalobu. V zákone nikde nie je napísané, že ak je niekto vdovou, má 75 rokov a poberá dôchodok 346,10 €, potom sú u neho dané dôvody hodné osobitného zreteľa a je oslobodený od platenia trov konania. Keby žalovaná nevedela, že v dedičskom konaní sporné pozemky nemohla

nadobudnúť, neuzavrela by mimosúdnu dohodu. Sťažovateľka nevidí príčinu, pre ktorú by mala znášať škodu a trovy konania, keď pochybila žalovaná.

Sťažovateľka podala aj podnet Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na podanie mimoriadneho dovolania proti uzneseniu krajského súdu. Preto navrhuje, aby postupom podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku bolo konanie prerušené do rozhodnutia o podanom podnete.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 47/2012 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 27. februára 2012 zrušené a krajskému súdu bolo prikázané priznať sťažovateľke trovy konania. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 20 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 47/2012-205 z 27. februára 2012 vyplýva, že ním bol zmenený rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 179/2010-159 z 26. októbra 2011 vo výroku o náhrade trov konania tak, že sa sťažovateľke právo na náhradu trov konania nepriznáva. Nepriznáva sa jej ani náhrada trov odvolacieho konania. Podľa názoru krajského súdu aplikácia ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Uvedené ustanovenie je výnimočné a umožňuje pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov. Slúži na odstránenie neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad, a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí teda vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Výnimočnosť prípadu môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. To znamená, že pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery účastníkov konania a treba vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery

oprávneného účastníka. Súd tiež prihliada na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde, a na ich postoj v konaní. Nie každú okolnosť, ktorá by bola aj príčinou vzniku sporu, však možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by inak úspešnému účastníkovi konania súd náhradu trov konania nepriznal. Dôvod hodný osobitného zreteľa videl krajský súd v pomeroch neúspešnej žalovanej, keďže táto je vo veku 75 rokov, je vdova, pričom jej jediným príjmom je starobný dôchodok v sume 364,10 € mesačne. Vlastní rodinný dom, nemá žiadne dlhy. Z tohto príjmu musí znášať všetky výdavky na domácnosť, ako aj lieky. Za daných okolností zaviazanie žalovanej na náhradu trov konania vo výške 720,43 € by viedlo k neprimeranej tvrdosti vo vzťahu k nej ako neúspešnej účastníčke konania, pričom navyše na druhej strane stojí sťažovateľka, ktorá je právnickou osobou, podnikateľkou. Rovnako za dôvod hodný osobitného zreteľa bolo potrebné považovať aj skutočnosť, že žalovaná sa v dôsledku prerokovania sporných pozemkov v dedičskom konaní dôvodne domnievala, že je ich vlastníčkou a z tohto dôvodu si ani neuplatňovala k pozemkom reštitučné nároky. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na to, že sa snažila riešiť vec so žalovanou aj mimosúdnou cestou, avšak žalovaná napokon od dohody o vzájomnom urovnaní ustúpila, nebolo potrebné túto okolnosť považovať za dôvod vylučujúci aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Treba poukázať na tvrdenie žalovanej, ktorým odôvodnila odstúpenie od dohody, pričom je zrejmé, že dohodu si vykladala nesprávne, keď uviedla, že za celé vyrovnanie dostala len 50 €. Túto sumu považovala za odplatu za vyporiadanie majetkových vzťahov k sporným pozemkom. Už aj predtým vo vyjadrení na žalobu uviedla, že sťažovateľka bola ochotná vyporiadanie riešiť len symbolickou sumou, hoci ona bola ochotná súhlasiť s cenou, ktorá by sa priblížila k reálnej cene pozemkov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z pohľadu ústavného súdu je potrebné konštatovať, že podľa súčasného znenia ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (znenie účinné od 15. októbra 2008) ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Skoršie znenie tohto ustanovenia (znenie účinné do 14. októbra 2008 vrátane) označeného ako § 150 obsahovalo iba prvú vetu súčasného znenia. Práve druhá veta súčasného znenia bola do ustanovenia doplnená s účinnosťou od 15. októbra 2008.

Z dôvodovej správy k novému zneniu § 150 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 384/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) vyplýva, že v novom § 150 ods. 1 ide o jedno z ustanovení, ktorým možno dosiahnuť motiváciu účastníka k tomu, aby rozhodujúce skutočnosti a dôkazy predkladal v úvode konania.

Z dosiaľ uvedeného sa javí, že aj podľa súčasného znenia ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je v zásade použiteľná skoršia judikatúra vymedzujúca dôvody hodné osobitného zreteľa, v prípade ktorých súd výnimočne nemusí priznať úspešnému účastníkovi konania celkom alebo sčasti náhradu trov konania. Z druhej vety ustanovenia však vyplýva aj to, že primárne treba skúmať, či úspešný účastník konania uviedol skutočnosti a dôkazy už pri prvom úkone, ktorý mu patril. Ak sa dospeje k záveru,

že tak neurobil, potom by podľa všetkého táto skutočnosť sama osebe mohla postačovať na to, aby mu náhrada trov konania nebola (či celkom, alebo sčasti) priznaná.

Treba konštatovať, že odôvodnenie napadnutého výroku rozsudku krajského súdu otázku aplikácie ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku z pohľadu druhej vety tohto ustanovenia explicitne nerieši, čo by v zásade mohlo zakladať arbitrárnosť, resp. zjavnú neodôvodnenosť napadnutého výroku.

Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na skutočnosť, že pochybenie zo strany sťažovateľky, ktoré má na mysli druhá veta ustanovenia, podľa všetkého nevzniklo (napokon takéto pochybenie nevytýkala sťažovateľke ani žalovaná v ňou podanom odvolaní), nie je potrebné uvedený nedostatok odôvodnenia napadnutého výroku považovať za podstatný. Je to tak tým viac, že pokiaľ sa krajský súd správaním sťažovateľky vôbec nezaoberal (a teda ani ho nevyhodnotil ako chybné), v nijakom prípade tým nemohol porušiť jej práva. Takýmto spôsobom by mohlo byť totiž porušené iba právo žalovanej ako neúspešnej účastníčky konania, ktorá by v zásade mala mať povinnosť nahradiť úspešnej sťažovateľke trovy konania.

Vychádzajúc z neaktuálnosti kritéria vyplývajúceho z druhej vety ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je potrebné zaoberať sa otázkou, či krajský súd správne posúdil ostatné kritériá týkajúce sa dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov úspešnému účastníkovi konania. V tejto súvislosti možno uviesť, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu sa javí ako dostatočné, úplné a presvedčivé. Zodpovedá kritériám vyplývajúcim z ustálenej judikatúry tak, ako ich krajský súd zhrnul. Preto rozhodnutie v žiadnom prípade nemôže byť považované za arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Sťažovateľkou namietaná okolnosť, podľa ktorej zo zákona nijako nevyplýva, že by sa za dôvod hodný osobitného zreteľa mal považovať vek, rodinný stav a výška dôchodku dotknutého účastníka konania, nie je relevantná, keďže zákon dôvody hodné osobitného zreteľa taxatívne, ale ani len príkladmo nepomenúva. Uvádza ich len vo všeobecnosti s tým, že je vecou súdov v individuálnych prípadoch takéto dôvody definovať.

Napokon treba uviesť, že ústavný súd nepovažoval za potrebné vyčkat' na výsledok konania o podnete sťažovateľky na podanie mimoriadneho dovolania, keďže samotné podanie takéhoto podnetu nezakladá právomoc všeobecného súdu (Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) o predmete sporu konať a rozhodnúť.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2012